

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Lapsen tuki varhaiskasvatuksessa OSA 2

Lapsen tuki – tukimateriaalin rakenne

OSA 1

Lapsen tuki
inklusiivisessa
varhaiskasvatuksessa

OSA 2

Tuen toteuttamisen
keskeiset periaatteet

OSA 3

Lapsen tuen
toteuttamisen
prosessimaisuus

2. Tuen toteuttamisen keskeiset periaatteet

Luku 5 Lapsen tuki

- Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on **oikeus saada tukea**, joka vastaa hänen yksilöllisiä tarpeitaan
- Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat **lapsen vahvuudet** sekä **oppimiseen, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvät tarpeet**.
- Varhaiskasvatuksessa tuki rakentuu lapsen **yksilöllisiin** tarpeisiin vastaamisesta sekä **yhteisöllisistä** ja **oppimisympäristöihin** liittyvistä ratkaisuista.
- Varhaiskasvatuksessa huolehditaan siitä, että **jokainen lapsi kokee itsensä hyväksytyksi omana itsenään sekä ryhmän jäsenenä**. Kannustamalla lasta ja antamalla hänelle mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin tuetaan lapsen myönteisen minäkuvan kehittymistä.
- **Oikea-aikaisella, yksilöllisesti kohdennetulla ja lapsen tarpeiden mukaisella** tuella edistetään lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Samalla ehkäistään lapsen ongelmien kasvamista ja monimuotoistumista sekä riskiä syrjäytyä.

Kuva: Niina Rodionoff

Tuen toteuttaminen

Kuva: Niina Rodionoff

- Varhaiskasvatuksen työtapoja ja oppimisympäristöjä **muunnellaan** lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan.
- Pedagogisten, rakenteellisten ja hoidollisten tuen muotojen tulee olla **lapsen edun ja tuen tarpeen mukaisia**
  - Esimerkiksi lapsen apuvälineiden käyttöä tai avustamista suunniteltaessa tulee ensisijaisesti järjestää nämä tukitoimet niin, että **lapsi on osa vertaisryhmää** ja mukana samoissa tiloissa ja tilanteissa muun lapsiryhmän kanssa.
  - Lapsiryhmän kokoa muodostettaessa huomioidaan tukea tarvitsevien **lasten etu, tuen tarve sekä se, että varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voidaan ryhmässä saavuttaa.**
- Tuen muodoissa käytetään paikallista ja tapauskohtaista harkintaa, jotta lapsen tarvitsema tuki toteutuisi

Pedagogiset tuen muodot

Toistuvien toimintojen sekä lapselle selkeän ja ennakoitavan päivärytmin luominen

Oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut

Sensitiiviset ja saavutettavat vuorovaikutus- ja kommunikointitavat

Yhteisiä ja johdonmukaisia pedagogisten ja erityispedagogisten työtapojen ja menetelmien käyttöä

Toimintatavat, joissa lapsen tarvitsema tuki toteutuu osana vertaisryhmää

Esteettömyys – pedagogiset ja rakenteelliset ratkaisut

Rakenteelliset tuen muodot

Henkilöstön osaamisen ja erityispedagogisen osaamisen lisääminen

Ryhmän lapsimäärän pienentäminen, pien- tai erityisryhmä

Henkilöstön mitoittamiseen ja/tai rakenteeseen liittyvät ratkaisut sekä niiden muuttaminen lapsen tuen tarpeen mukaan

Varhaiskasvatukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustamispalvelut, apuvälineiden käyttäminen, veon opetus ja konsultaatio

Hoidolliset tuen muodot

Menetelmiä ja toimintatapoja, joilla vastataan lapsen tarvitsemaan hoitoon, hoivaan ja avustamiseen

Terveydenhoidollisten tarpeiden huomiointi esimerkiksi lapsen pitkäaikaissairauksien hoitoon, lääkitykseen, ruokavalioon ja liikkumiseen liittyvät avustamisen tarpeet ja apuvälineet

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoiden kanssa tehdään yhteistyötä esim. ohjauksen ja konsultaation osalta

Rakenteelliset tuen muodot mahdollistavat tarvittaessa

Rakenteelliset tuen muodot mahdollistavat tarvittaessa

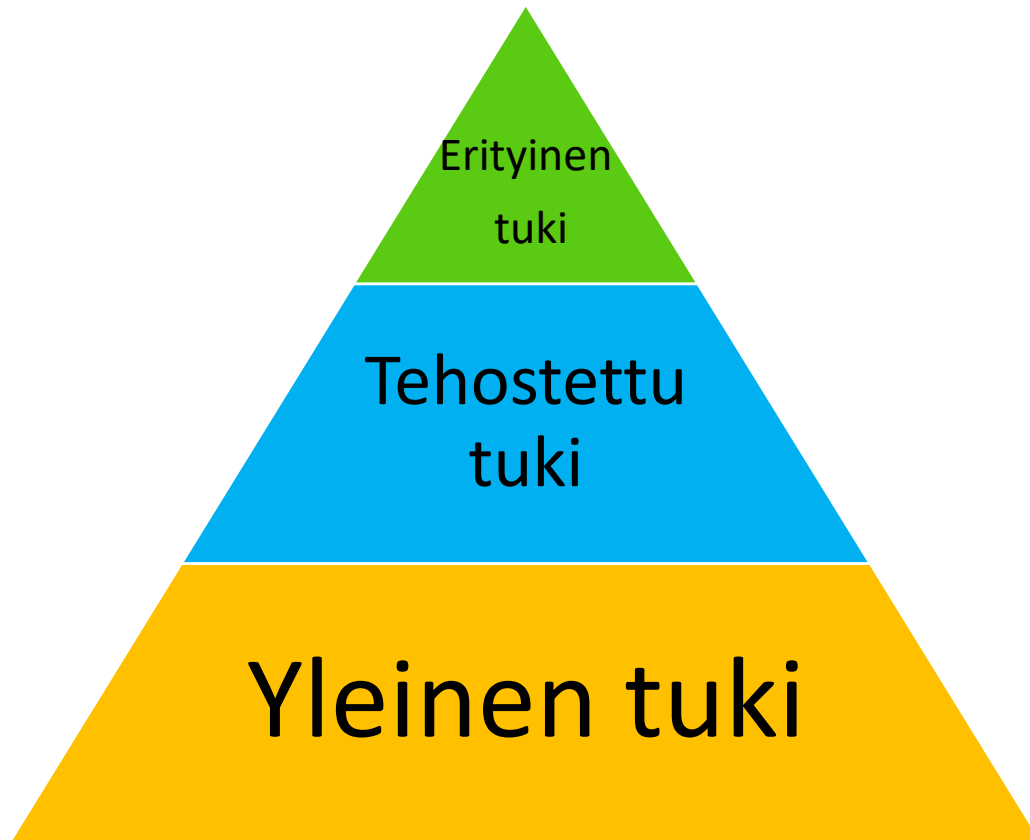

Oikeus varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen (Varhaiskasvatuslaki 2018/540)

15 a § Lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen

- Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada hänen yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa edellyttämää yleistä tukea osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa viivytyksettä tuen tarpeen ilmettyä. Yleinen tuki muodostuu yksittäisistä tukimuodoista.
- Jos 1 momentissa tarkoitettu tuki ei ole riittävää tai lapsi tarvitsee vahvempaa tukea, on tukea annettava tehostettuna tukena lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan. Tehostettu tuki muodostuu säännöllisistä ja samanaikaisesti toteutettavista useista tukimuodoista.
- Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettu tuki ei ole riittävää tai lapsi tarvitsee tukea vammasta, sairaudesta, kehityksen viivästymisestä tai muusta, merkittävästi hänen toimintakykyään alentavasta oppimisen tai kehityksen tuen tarpeesta johtuen, on tukea annettava yksilöllisesti suunniteltuna erityisenä tukena. Erityinen tuki muodostuu useista tukimuodoista ja on jatkuvaa ja kokoaikaista.

Yleinen tuki vahvistaa kaikkien lasten oikeutta tarvitsemaansa tukeen

- Yleinen tuki on osa varhaiskasvatuksen perustoimintaa
- Kaikki varhaiskasvatuksessa olevat lapset saavat yleisessä tuessa yksilöllisesti tarvitsemaansa tukea
- Lasta tuetaan suunnittelemalla ja yksilöllistämällä varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa
- Kaikki tuen muodot sekä yhteistyön ja konsultoinnin tavat ovat tarpeen mukaan käytettävissä myös yleisessä tuessa
- Yleinen tuki on intensiteetiltään matalampaa kuin tehostettu tai erityinen tuki, ja käytössä on yksittäisiä tuen muotoja
- Varhainen tuen tarpeen tunnistaminen ja ennaltaehkäisevä toiminta korostuvat yleisessä tuessa

Tuen muodoilla vastataan lapsen tuen tarpeeseen

- **Lapsella on oikeus saada yksilöllistä tukea heti, kun tuen tarve on havaittu**
  - Jos lapsi tarvitsee yhtä tai enintään muutamaa tuen muotoa, jolla vastataan lapsen yksilölliseen tarpeeseen, on kyseessä **yleinen tuki**
  - Jos lapsen tuen tarpeeseen tulee vastata useammalla säännöllisesti toteutettavalla tuen muodolla, on kyseessä **tehostettu tuki**
  - Jos lapsen tuen tarpeeseen tulee vastata usealla kokoaikaisesti ja jatkuvasti toteutettavalla tuen muodolla, on kyseessä **erityinen tuki**
- **Tarvittavat tuen muodot aloitetaan viivytyksettä**

Tuen muotojen tarve arvioidaan ja suunnitelma niiden toteuttamisesta kirjataan lapsen vasuun

Lapselle annettava tuki ei saa leimata, syrjiä tai eriarvoistaa lasta

Varhaiskasvatuksessa ei ole yleisen, tehostetun tai erityisen tuen lapsia

Yleinen tuki

Tehostettu tuki

Erityinen tuki

Kaikille lapsille yksilöllisesti ja yhteisöllisesti suunniteltuna tarpeen mukaan

Muodostuu yksittäisistä tuen muodoista

Intensiteetiltään matalaa

Pääsääntöisesti lyhytkestoista, mutta voi kestää myös pidempään

Mahdollisista tukipalveluista tehdään hallintopäätös

Muodostuu useista tuen muodoista, joita toteutetaan säännöllisesti ja tarvittaessa samanaikaisesti

Intensiteetiltään voimakkaampaa

Lyhytkestoista tai pidempään jatkuvaa

Tehostetun tuen antamisesta tehdään hallintopäätös (ml. tukipalvelut)

Muodostuu useista tuen muodoista, joita toteutetaan kokoaikaisesti

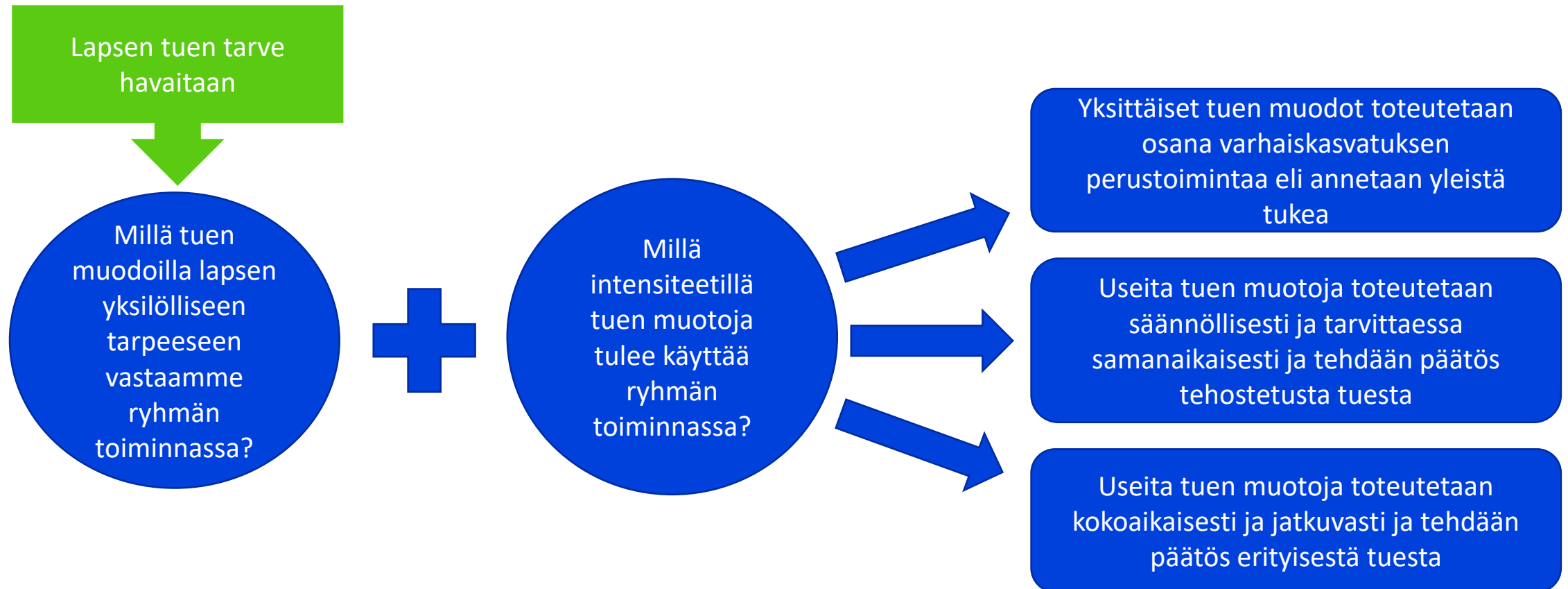
Intensiteetiltään voimakasta

Jatkuvaa

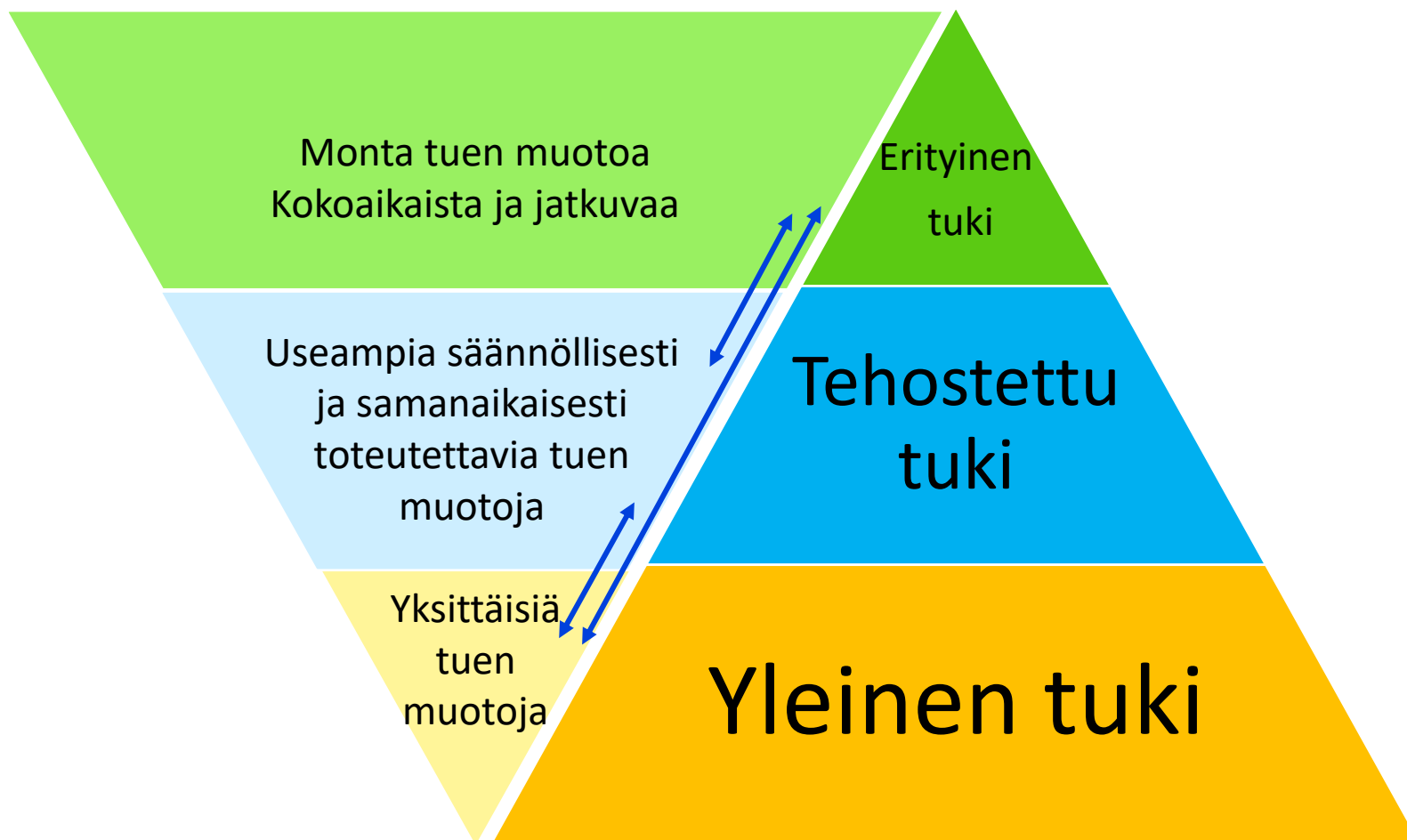
Erityisen tuen antamisesta tehdään hallintopäätös (ml. tukipalvelut)

Laadukas varhaiskasvatuksen toiminta

Tuki määrittyy tuen tarpeen arvioinnin ja tarvittavien tuen muotojen suunnittelun kautta

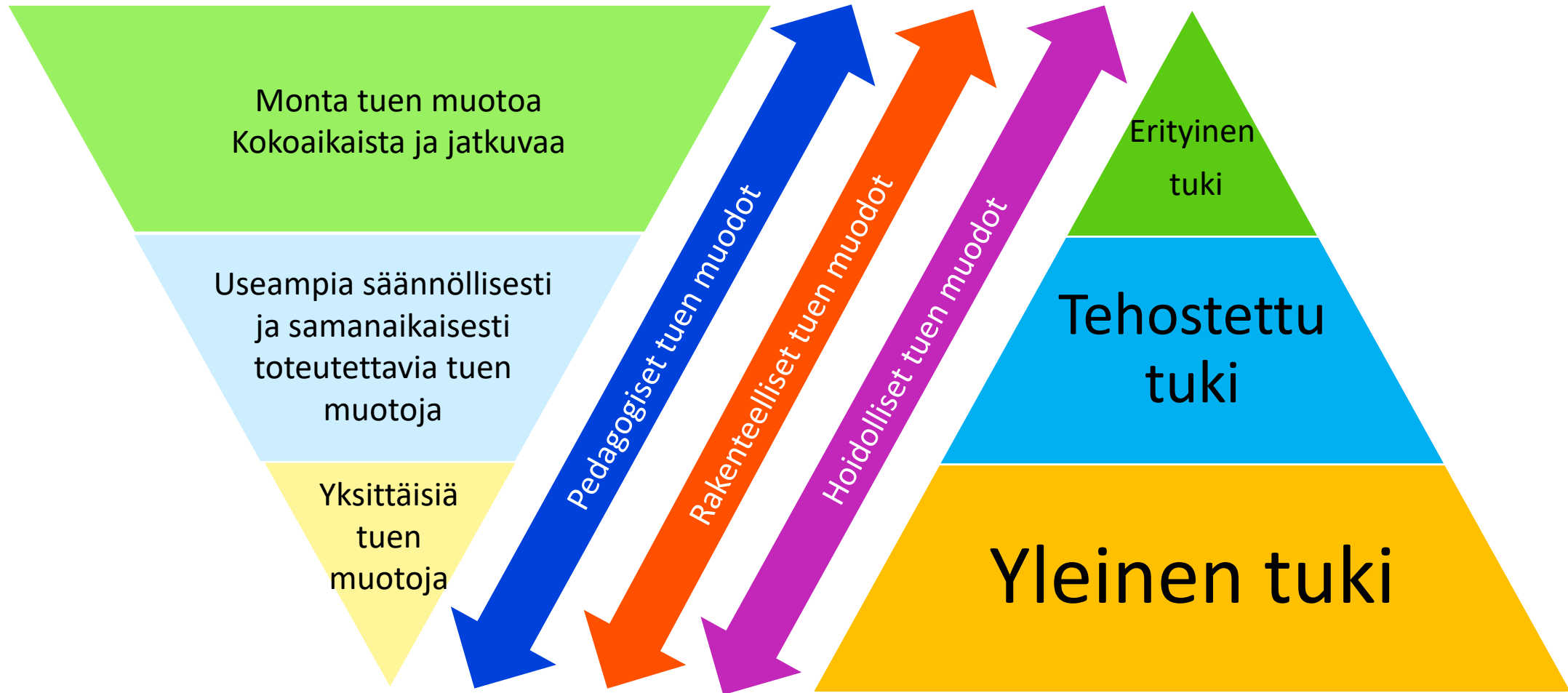

Tuen toteuttamisen keskeiset periaatteet

- Annettava tuki arvioidaan aina lapsikohtaisesti
- Lapsen saama diagnoosi tai kuntoutus ei määritä lapselle annettavaa tukea
- Tehostetun tai erityisen tuen edellytyksenä ei ole, että lapsi on ensin saanut yleistä tai tehostettua tukea
- Tehostettua tai erityistä tukea saava lapsi on otettava huomioon päiväkodin ja pph:n henkilöstön mitoituksessa, mikäli lasta varten ei ole avustajaa

Lapsen tuki voi sisältää lapsen tarvitsemia pedagogisia, rakenteellisia ja hoidollisia tuen muotoja

OSA 2 päättyy tähän

